

Stajerec" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razumno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptuj, gledališko posloplje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 41.

V Ptuj v nedeljo dne 13. oktobra 1907.

VIII. letnik.

Odločitev pride...

Listi poročajo, da sta avstrijska in ogrska vlada tako zvano pogodbo med državnima položoma izgotovili in podpisali. Pri zeleni zmi se je to zgodilo. Dobro! Kaj pa poreče — ljudstvo? Dokler je bila državna zbornica v igrišču plemenitaško-farške klike je bilo vsako sprotno v tako važnih vprašanjih izključeno. Vlada je takrat le komandirala. Danes pa imamo državno zbornico, ki je izvoljena na podlagi splošne in ednake volilne pravice. Danes komandira ljudstvo in — vlada ima le v bogati!

Pogodba, — ureditev razmer med Avstrijo in Ogrsko, — je velevažna zadeva. V tisočih letih smo čitali in na tisočih shodih smo slišali, da je bila ta pogodba doslej koristna za Madžarone in škodljiva za avstrijske narode. Njovo industrijo, svoje fabrike in delavnice so si delili Madžarone na ramenih avstrijskih narodov, svojo kmetijo so si zboljšali z našim denarjem, kredit so iskali in dobili pri nas, žrli so nam, — mi ponižni, pohlevni, patrijotični, povzdignjeni Avstrijani smo plačevali, da smo postali lani... Zdaj pa mislimo, da je skrajni čas, da vsedemo enkrat mi k mizi!

Kar je izjavil svivolasi Hohenblum na zboru kmetijskih kmetov v Gradcu, to naj velja! Pogodba je le mogoča na podlagi kmetijskih zahtev; — dokler se te zahteve izkoriščenega avstrijskega kmetijstva ne uresniči, toliko časa se tudi pogodba ne bode uresničila. In to velja za vse države; naj pade današnja vlada, naj padejo druga, tretja in četrta vlada, — večino poslancev za kmet v državni zbornici in zato je — kmet gospodar!

Kakšne so naše zahteve? Naša napredna "Stajerecova" stranka jih je povedala v svojem programu. Vse prvaške stranke na Stajerskem, Koroškem in Kranjskem imajo programe, ki se kažejo edino njihovim lokalnim, vsakdanjim zadevam. Mi pa se brigamo za več. Nam je vsejedno, ali je na tem ali onem stacijonu nemški ali slovenski napis, — ni nam pa vsejedno, ali plačujemo davke za madžaronsko cigansko bando ali ne! Prvokom pa je čisto vsejedno, ali se

nahaja ljudstvo v bedi ali v sreči, samo da — zamore par sokolčkov po Celju nesramne kravale delati ali pa da zamore kakšni koroški pop na železnici vbogo uradnico trpinčiti... Za nas je položaj jasen! Edina mogoča rešitev je ta: Madžarone naj plačajo svoje potrebe sami, mi pa jih bomo tudi brez tuje moči plačali...

S hinavščino ne bode šlo to pot naprej! Ura odločitve pride in vsi bodo morali povedati, ali so za to ali za drugo! Odločitev pride in — ne boste se več muzali kakor maček okoli vrele kaše, vi prvaški sebični politiki! Svoj čas je grozelni vodja slovenskih klerikalcev dr. Šusteršič, po domače dr. Žilindra, proti vojaškim bremenam in potem je glasoval sam za zvišanje teh bremen. Svoj čas sta obljubovala Ježovnik in Roblek, da bodeta delovala na gospodarskem polju, pozneje pa sta na komando Spindlerja delovala za prvaške uradnike. Svoj čas je imel kaplan Korošec usta polna od človekoljubnosti, potem pa je glasoval edino za zvišanje duhovniških plač. Svoj čas sta bila Pišek in Rožkar "modrijana", danes pa živimo, kam pes taceo molim. Svoj čas se je priredilo procesije, da je bil nedolžni hofrat Ploj izvoljen, danes pa vemo, da je edini namen Plojeve politike ta, da postane mož — minister.

Ali zdaj pri razpravi o avstro-ogerski pogodbi bode treba pokazati barvo! In vsak poslanec, ki bode zatajil svoje volilce, dobi na čelo pečat izdajalca, — kajti ura odločitve pride...

Kmetije, — vi vsi, ki želite sebi in svojim potomcem boljše bodočnost, — na noge! Ura odločitve pride in treba je, da čujemo noč in dan. Brigajmo se, dokler je čas!

Politični pregled.

Politični položaj se je vsaj deloma zjasnil in z nekako mirnimi očesi gleda Avstrija na svojo državno zbornico, ki se snide te dni. V zadnjih tednih je bilo parkrat videti, kot da bi stali pred veliko politično nevihto. Pogajanja avstrijske in ogrske vlade glede nagodbe so se parkrat pretrgala in brezštevilkokrat so listi poročali, da je ta nagodba "pokopana". Pa vendar

ni bilo tako! Beck se je vozil v Badimpešto, Weckerle na Dunaj, politični mešetarji sô vplivali na vse strani — obe vladi sta odjenjali in nakrat je prinesel telegraf vest, da sta se vladi sporazumeli. Pri zeleni mizi je nagodba izgotovljena, treba jo je le še sprejeti. Doslej se sploh ne ve, kakšen je plod vladinega mešetarenja, kajti ministri molče kot grob in bodo šele v zbornici govorili. Za nas je položaj jasen! Mi stojimo na nepremakljivem stališču, katerega je označil vodja agrarcev Hohenblum na kmetjskem zboru! Avstro-ogrska pogodba se ne bode uresničila, brez da bi se sprejele glavne kmetijske zahteve, to je gospodarska ločitev na podlagi trgovske pogodbe, razdelitev avstro-ogrske banke itd. In ako vlada tega ne bi vpoštevala, potem bode kmetijski vihar vlado iz pozorišča pomedel...

Državni zbor je zdaj končno sklican za 16. t. m. Ta dan prične ob 10. uri dopoldne 21. seja z dnevnim redom: "Naznanilo vložb".

Stajerski deželni zbor. 4. t. m. je sprejel deželni zbor najprej čestitko za cesarjev god. Potem se je sprejel ednoglasno predlog, da se izvoli odbor, ki naj sklepa o predlogu, da se podari v dobre namene večjo svoto denarja ob priliki 60 letnega jubileja cesarja. Nadalje je stavil posl. Wastian predlog, da naj določi vlada po novi vinski postavi zahtevane kletne nadzornike le sporazumno z deželnim zborom in z kmetijsko družbo. Ko se je razpravljalo o "verpflęstationih" prišlo je do velikih škandalih med posl. Rokitansky, Enspinner in socialisti. — 5. t. m. je prišel Wastianov predlog glede kletnih nadzornikov na razpravo. Predlog je samoumeven. Kajti kdo drugi nego deželni zbor in kmetijska družba bi zamogel boljše strokovnjake poslati? Ali se naj morda kakšnega kaplana Korošca vpraša, kdo naj bode kletni nadzornik? Posl. Robič je to menda hotel, ker je govoril proti Wastianovemu predlogu. Ali Wastian in Štoger sta možu pošteno na prste stopila. Imenitno mu je povedal resnico tudi posl. Kodolitch. Potem je bil Wastianov predlog sprejet.

Mežnar Mihal.

Nemški spisal O. J. Bierbaum

Prle v starem časi, kak so se ljudje še rajše meli, je bila na Tirolskem takšna navada, kaj so Nemci nočajani črez školski čas s svojimi pejbi no dekinami menjali, kaj so se deca drugega jezika gučati navočili. Tak sta tūdi en mežnar no en fajmester bila, sta se meo jako dobro pogajala. Mežnar je bio oženjen, je meo Lojzo za zeno; fajmester pa je meo eno staro hiharico Trezo. Mežnar je bio en hmaj clovek. Mežnarja no je ne dosta notri nesla, kaj bi živeti mogu; zato se meo drugo gospodarstvo poleg meti. Zmetno delo mu je ne disalo. On si je skoz mislo, da je on pač ciriveni služebnik no da bi se jemi tūdi velki vamp lepo raso. Ja kak pa bi to napravio? Na poli delati no kerva sekati, potem pač nade vamp raso, kajti zmetno delo se prle mast spije, kak pa ga rasti pusti. Zato je Mihal rajši nič ne delo. Pač resen, kak jo začelo hmahati, meo je tūdi začeo vamp rasti. Za kratek cejt pa je bio joj, — vamp resen skoz veksi, mošnja pa skoz ml prazna. Mihal je prekesno spozno, da tak duže

nemre iti. Kaj mislite, je so Mihal drgoč zmetno delat? Ne, rajsi je so v farof na gospodove vrata trkat. Lice je napravio tak kak kajki puščavnik, ker drugo ne je kak kobilice. Šepece na dugo no široko no tozi fejmeistri svojo britko življeje no prosio gospoda, naj mu 300 rajnski posodijo. Gospod že so prle znali, kaj si interes slobodno zaračunio, zato grejo v svojo kaso, vzemajo tisto stūfno vūn, napravijo termin za gveranje, malo prędo no mu dajo penezza. Niheč ni bio bol veseli kak Mihal; komaj kak je s farofa vūn prišo, je vsa pobožnost z jegovega lica minola; on se je začeo smejeti no kak je domu prišo, je od samega veselja s svojoj Lojzjoj plejsati začeo.

Dnevi so minoli pa penezhi tūdi. Kak je pol cajta od termina minulo, so prišli gospod skoro vsaki den na ves no so ga pitali, kak si on gospodari no kak mu v toti božji službi gre. Mihal je zaj spozna, da so mu gospod ne iz pobožnosti penez posodili; oni čejo meti jihovo stūfno drgoč puno no šer par rajnskov kočj. Zaj je Mihal nič drugo ne za napraviti, kak krava mora iti. Kak so gospod videli, kaj Mihal resen čee penezza nazaj gverati, so si misil, da mu že drgoč žiher petsto rajnskof posodijo. Za dva dni je bio sejem. Kak se je Mihal s kravo v mesto napotio, so mu gospod lep navük dali

no so mu rekli: ne daj krave tistemo, ker preveč klepece no blebeče, tisti je klepetac... No, ker pa klepece največ? Hahaha... Kak Mihal kravo na plac dožene, jo preveže za plajno, on pa poleg stoji. Ze pride neheče, pita za ceno, gledi kravo od vseh krajov no reče: "Pa kravi kaj falj? Kolko je vredna?" Mihal se zmislil na gospodov navük, no reče: "Gledi ka odides, ti klepetac!" — Zaj pride drugi no dela glih tak. Mihal reče: "Poberi se, klepetac!" — Zdj pride tretji, štri no peti kūpec; vsi pitaja, gledio no slatajo kravo no čejo znati, kaj krava kosta. Mihal je čemerem, zakrčič močno: "Zgubte se, vi ste vsi klepetaci!" Zaj pa so ga kmeti začeli od strani gledati, so se prijeli za glave no so premislivali: "nabolše bi bilo, če bi totega jako zjustali... Niheč Mihal ne več pito." "Sami klepetaci!" reče Mihal, "no hodma rajsi domu! Pojdoč je prišo Mihal do nekše kapele, v kerj je sv. Janez na odrj sto. Mihal se je vidlo, kak da bi sv. Janez z rokami migo no si je mislio: morbit on čee kravo? Mihal se je dopalo, da sv. Janez ni klepeto, samo z rokami migo; do mu je Mihal kravo no mu jo je k vram prevzo, on pa je so domu. Doma je Mihal gospodu pravio, kak se mu je na senskem placu gođilo. "Prav si meo" rečejo gospod, "pa ke pa je krava?" "O

„Jugend“, 1900, 25. V ormuško narečje prestavl A. Masten.